

5.4 בבלי בכורות טז,א -

בבלי בכורות טז,א

מתני'. המקבל צאן ברזל מן העובד כוכבים -

בבלי בכורות טז,ב

ולדותיהן פטורין, ולדי ולדותיהן - חייבין. העמיד ולדותיהן תחת אמותיהן, ולדי ולדות - פטורין; וולדי וולדי ולדות - חייבים, רשב"ג אומר: אפילו עד עשרה פטורים, שאחריותן לעובד כוכבים. רחל שילדה מין עז, ועז שילדה מין רחל - פטורה מן הבכורה, ואם יש בו מקצת סימנין - חייב.

גמ'. למימרא, דכיון דלא נקט מרא זויי - ברשותא דמרא קיימא, ורמינהו: אין מקבלין צאן ברזל מישראל מפני שהוא רבית, אלמא: ברשותא דמקבל קיימא! אמר אביי: לא קשיא, הא - דקביל עליה אונסא וזולא, והא - דלא קביל עליה אונסא וזולא; אמר ליה רבא: דקביל עליה אונסא וזולא צאן ברזל קרית ליה? ועוד, מאי פסקא? ועוד, אדתני סיפא אבל מקבלין צאן ברזל מן העובד כוכבים, ליפלוג וליתני בדידה, בד"א - דלא קביל עליה אונסא וזולא, אבל קביל עליה אונסא וזולא - שפיר דמי! אל"א אמר רבא: אידי ואידי דלא קביל עליה אונסא וזולא, והכא גבי בכורה היינו טעמא, דאילו אתי עובד כוכבים בעי זויי ולא יהיב ליה - תפיס לה לבהמה, ואי לא משכח לה לבהמה - תפיס ולדות דידה, והרי יד עובד כוכבים באמצע, וכל יד עובד כוכבים באמצע - פטורה מן הבכורה.

העמיד ולדותיהן תחת אמותיהן - ולדי ולדות פטורים. א"ר הונא: ולדות - פטורין, וולדי ולדותיהן - חייבין, ורב יהודה אמר: ולדי ולדות נמי פטורין, וולדי ולדי ולדות - חייבין. תנן: העמיד ולדות תחת אמותיהן, ולדי ולדות פטורין, טעמא - דהעמיד, הא לא העמיד - לא, תיובתא דרב יהודה! אמר לך רב יהודה: הוא הדין אע"ג דלא העמיד, והא קמ"ל: אפילו העמיד נמי, דאורחיה דעובד כוכבים למיתפס בנה והוי כמי דלא העמיד, ולדי ולדות - פטורין, וולדי ולדי ולדות - חייבין. תנן, רבן שמעון בן גמליאל אומר: אפי' עד עשרה דורות פטורין, שאחריותן לעובד כוכבים; בשלמא לרב יהודה דאמר נחית תנא קמא לדרי,

בבלי בכורות יז,א

היינו דאמר ליה רבן שמעון בן גמליאל: אפילו עד עשרה דורות פטורין, אל"א לרב הונא דאמר לא נחית תנא קמא לדרי, מאי אפילו עד עשרה דורות? אמר לך רב הונא: רבן שמעון בן גמליאל אהעמיד קאי, דנחית לדרי. תא שמע: המקבל צאן ברזל מן העובד כוכבים, ולדות - פטורין, וולדי ולדות - לא תיובתא דרב יהודה! אמר לך רב יהודה: אימא הן וולדותיהן. איכא דאמרי: הן וולדותיהן פטורין, תיובתא דרב הונא! אמר לך רב הונא: אימא, הן וולדות - פטור, וולדי ולדות - חייב.

עד כאן עסקה המשנה והגמרא בפטור לבכור עם שותפות של נכרי ומכאן עוברת לדון בפטור לבכור שהוא בהמה המכונה "נדמה" כי אין מראה כמראה אמה. אפשר כי הלימוד על צאן ברזל מקורו בפסוק הבא בתורה הון בבכורה והמתחיל את סוגיית "נדמה" במדבר קרח יח,יז:

אָךְ בְּכוֹר-שׁוֹר אֵי-בְכוֹר כָּשֵׁב אֵי-בְכוֹר עַז לֹא תִפְדֶּה קָדֵשׁ הֵם
אֶת-דָּמָם תִּזְרֹק עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-חֵלְבָם תִּקְטֹר אִשָּׁה לְרִיחַ נִיחַח לַיהוָה:

אָךְ בְּכוֹר-שׁוֹר – מונח פזר, כעין שני פזר, אחד ללמד מסוגיית המקבל צאן ברזל מן העובד כוכבים – קונה מן הנכרי במלוה ונותן לו רבית בצורת חלוקת וולדות לשנים אחדות. ללמד לבבא מציעא במלוה לנכרי בריבית, או קונה במלוה ומשלם ריבית ובכלל מסכת בכורות משלבת עסוק בקדשים וממונות חולין. כגון כהן נכד היורש מסבו ישראל ולהפך.

רחל שילדה מין עז כו'. אתא רב אושעיא מנהרדעא ואייתי מתניתא בדיה: רחל בת עז, ועז בת רחל, ר' מאיר מחייב וחכמים פטורין. אמר ליה רב הושעיא לרבה: כי עיילת לקמיה דרב הונא, בעי מיניה: ר' מאיר מיחייב למאי? אילימא לבכורה - ולית ליה לרבי מאיר (במ' קרח יח,יז) אָךְ בְּכוֹר-שׁוֹר. עד שיהא הוא שור ובכורו שור? אלא לראשית הגז, ולית ליה הא דתנא דבי רבי ישמעאל: כבשים שצמרן קשה - פטורין מראשית הגז, שנאמר (איוב לא,ב) וּמִגֵּז כֶּבֶשׂי וְיַחֲמָם? אמר ליה: ניחזי אנן, הכא במאי עסקינן - ברחל שילדה מין עז ואביו תייש, ובחוששין לזרע האב לענין אותה ואת בנו קמיפלגי, דר' מאיר סבר: חוששין לזרע האב, ורבנן סברי: אין חוששין לזרע האב: אי הכי, ליפלגו בחוששין לזרע האב בעלמא בפלוגתא דחנניה ורבנן! אלא לעולם לבכורה,

והכא במאי עסקינן - ברחל בת רחל בת עז, מר סבר: זיל בתר אימיה, והאי לאו נדמה הוא, ומר סבר: זיל בתר אימיה
דאימיה, והאי נדמה הוא. ואיבעית אימא: ברחל בת עז בת רחל, מר סבר: חזרה שייית למקומן, ומר סבר: לא חזרה שייית
למקומן. רב אשי אמר: כגון שיש בו מקצת סימנין, ומאן חכמים - ר"ש, דאמר עד שיהא ראשו ורובו דומה לאמו:

אמר רבי יוחנן: מודה ר"מ בשעיר של ראש חדש דבעינן בן שעירה (משמע שיש קרבתו בהם רבי מאיר יסבור אחרת), מאי טעמא
(של כולם)? אמר קרא: **במדבר פינחס כח, טו: אָתָּד** - המיוחד ובא מששת ימי בראשית.

במדבר פינחס כח, טו:

ושעיר עיזים אָתָּד לחטאת לה' על-עלת התמיד יעשה ונסכו:

ושעיר – קדמא, בא מקדמת דנא מששת ימי בראשית **עיזים אָתָּד** ברצף מראה המיוחד למין הבהמה הזה וטעם **אָתָּד** –
תביר ממעט בהמה שאין המראה שלה כמו של המין שלה, פוסלה מקדשים.

והא מהכא נפקא? מהתם נפקא: **(וי אמר כב, כז) שׁוֹר אוֹ-קֶשֶׁב** - פרט לכלאים, **או-עז**! - צריכא, דאי מהתם (שור או כשב) הוה
אמינא ה"מ - היכא דלא נחת לדרי (שלא חזר למראה הרצוף יפסל), אבל היכא דנחת - אימא לא (אבל אם חזר תאמר שלא יפסל),
ואי מהכא (משעיר ר"ח) הוה אמינא ה"מ - לגבי קרבן חובה (בשעיר ושאר קרבנות חובה בהמה שחזרה למראה אם אמה פסולה), אבל
נדבה לא, צריכא. (צריך שני פסוקים, אחד לחזרה למראה המקורי, אחד לקרבנות חובה ונדבה)

האם כל הבהמות לקרבן מחויבות להמשכיות מששת ימי בראשית??? פירש **שפת אמת מסכת בכורות דף יז עמוד א**
בגמ' אר"י ויחנן מודה ר"מ מאיר בשעיר ר"ח כו' משמע דוקא הני (בשעיר ר"ח ושעירים אחרים נדרש רצף ללא סטיות) אבל קרבן
יחיד דאימעות נדמה (אבל לקרבן יחיד מיעט בהמה שלא דומה אבל) מ"מ כשר אי דומה לאם אמו (מכל מקום, בהמה שחזרה
מהסטיה לתקינות ודומה לאם אמה, תוכשר למזבח) והא דמסיק הגמ' דהו"א ה"מ לגבי קרבן חובה (ומסיק הגמרא שהיינו אומרים
דבר זה גם לגבי קרבן חובה של יחיד, שהנדמה עצמו פסול) כו' פי' אבל קרבן נדבה ליתכשר אפי' נדמה ממש, (אבל קרבן יחיד
בנדבה אפילו נדמה עצמו יהיה כשר למזבח, ולא כל שכן זה שחזר להראות כאם אמו) קמ"ל (משמיענו) דנדמה פסול (גם לקרבן נדבה,
בנוסף על פסול קרבן חובה) אבל כה"ג (בהמה שחזרה למראה אם אמה) אפשר דכשר (לקרבן נדבה של יחיד). מיהו לדידן לא נ"מ
דקי"ל כחכמים דפליגי אר"מ (אבל לגבינו אין הדבר משנה כי חכמים החולקים על רבי מאיר פסלו הנדמה וצאצאיו מכל קרבן)
והרמב"ם השמיט כל זה וגם בצמר דכלאים כ' סתם (פ"י מה' כלאים) רחל בת עז בקיצור וע"ש בכ"מ [ועמ"ש בכ"י
(יו"ד סי' שט"ו) ובלח"מ (פ"ב מה' בכורות) בדעת הרמב"ם]:

רמב"ם ספר עבודה ה' איסורי מזבח פ"ג ה"ה – נדמה פסול, ספר המפתח מנפה אל לחם משנה על רמב"ם ספר קרבנות
ה' בכורות פ"ב ה"ו הכותב כי הבית יוסף על הטור יו"ד שט"ו כתב כי הרמב"ם חולק על הטור ואומר כי נדמה שחזר
למראה אם אמו פטור מבכורה, וראה גם החפץ חיים ליקוטי הלכות, דף יז.

ושעיר עיזים אָתָּד לחטאת – מרכא תביר טפחא, כעין קבוצת פרטים שלא על כל אחד חלה אותה הלכה,

מפי' **שפת אמת** משמע כי **לרבי מאיר** קרבנות השעירים חייבים ברצף ללא שנוי מראה, קרבנות חובה של ציבור חייבים רצף,
קרבנות חובה של יחיד חייבים רצף, אבל לקרבנות נדבה של יחיד יותר בן נדמה שחזר למראה אם אמו. אם כן בקבוצת הקרבנות
יש כאלו שחל עליהם חובת רצף (קרבנות חובה) ויש שלא חל עליהם חובת רצף מראה (קרבנות יחיד בנדבה). אבל חכמים גזרו
בגמרא שעל כל קרבנות חלה חובת רצף ללא שנוי מראה.

האם היה רמז לגמרא לומר שמלת **אָתָּד** היא מפסוק **במדבר פינחס כח, טו: וישעיר עיזים אָתָּד לחטאת לה' על-עלת**
התמיד יעשה ונסכו: ולא מפסוקים אחרים במ מופיעה מלת אחד? במדבר נשא בקרבנות הנשיאים מופיע 12 פעם כגון הפסוק
במדבר נשא ז, פב: שעיר-עיזים אָתָּד לחטאת: וכן **במדבר שלח טו, כד: ... וישעיר-עיזים אָתָּד לחטאת**: ובכל שעירי
המועדות כגון **במדבר פינחס כח, כב: וישעיר חטאת אָתָּד לכפר עליכם**:

במדבר פינחס כח, טו: וישעיר עיזים אָתָּד לחטאת לה' על-עלת התמיד יעשה ונסכו:

אפשר כי סופי התבות של הפסוק בהצטרפן למלים מרמזות על חובת הרצף ר' (ראה) מ' ד' ת' ה' – **תְּדַמָּה** ל' ת' ד' ה' ו' –
תולדה, ראה שהתולדה **תְּדַמָּה** להוריה וטעמי המקרא השונים מאד משאר הפסוקים עם מלות שעיר ואחד מרמזים על דרך
הדרשה בפסוק.

בעקבות הדרשה בכולל "אור משה": ר"מ עצמו למה דווקא בשעיר של ר"ח הסכים עם חכמים, שצריך מיוחד? אפשר כי
למד זאת מטעמי הכתוב, והיות והגמרא אומרת בשעיר של ראש חדש דבעינן בן שעירה מובן שצריך את הפסוק של שעיר
ר"ח ולא שעיר אחר.

שאל צבי יהודה הי"ו מדוע דווקא בשעיר ראש חודש נדרשת השלימות? יש לאמר כי ר"ח נקבע ע"פ הלבנה, היות ומעשי
בראשית היו בשלימות, כך צריך השעיר של ר"ח להיות בשלימות ללא שינוי מששת ימי בראשית כדי לכפר כביכול על
הקב"ה שאמר הביאו עלי כפרה על שמיעתתי את הלבנה, היינו חיסרתי משלימות מעשי בראשית.

הלבנה לא השתנתה במהותה אלא שאורה, המראה שלה הולך ומשתנה בכל ימות החודש, ובכך היא דומה לבהמה שהיא
נדמה וגם לבהמה שחזרה להראות כמו אם אמה. ואמר הקב"ה הביאו עלי כפרה של שעיר שלא השתנה בכל הדורות כדי
לכפר על גרימת ההשתנות בלבנה.

הרב א"מ פרל הי"ו מוסיף: השמש והלבנה והכוכבים נבראו ביום הרביעי, לר' אליעזר כח אלול, לר' יהושע כח אדר. הבורא
מיעט הלבנה בו ביום ונתכסה אורה כליל ביום הששי לבריאה שהיה ר"ח תשרי או ניסן, ביום זה נבראו בעלי החיים שעל
הארץ והשעיר נברא כדי לכפר על הקב"ה וכך הוא אמור להמשיך בכל הדורות במראה ללא שינוי.

(המשך) בבלי בכורות יז,א

אמר רבי אחא בר יעקב: הכל מודים דאין לוקין על צמרו משום כלאים, שנאמר: (דב' כ"ט כ"ג) **לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעֲטָנִי**, מה פשתן - שלא נשתנה, אף צמר - שלא נשתנה. אמר רב פפא: הכל מודים שצמרו פסול לתכלת, שנאמר (דב' כ"ט כ"ג) **לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעֲטָנִי** ... גדילים תעשה לך מה פשתן - שלא נשתנה, אף צמר - שלא נשתנה
במדבר שלח טו, לח: ... וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל-פְּנֵי בְּגָדֵיהֶם – קדמא מרכא תביר מרכא טפחא, אמר רבי אחא בר יעקב: ... אף צמר - שלא נשתנה. אמר רב פפא: הכל מודים שצמרו פסול לתכלת, שנאמר (דב' כ"ט כ"ג) **לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעֲטָנִי** ... גדילים תעשה לך מה פשתן - שלא נשתנה, אף צמר - שלא נשתנה
הגמרא המלמדת כי ציצית צמר חייבת להיות מכבשה/ה בן כבש וכבשה ללא שנוי בסוג ההורים וללא שנוי מראה, מקדמת דנא. חיוב זה דומה בתבנית הטעמים דומה לענין פסול קרבן חובה שהוא נדמה או בן נדמה ומרבנן גם לקרבן נדבה.

אמר רב נחמן בר יצחק: הכל מודים שאין צמרו מטמא בנגעים, שנאמר (וי' תו' ג'מ) **בְּבִגְדֵי צֹמֶר אוֹ בְּבִגְדֵי שֵׁשִׁים**, מה פשתים - שלא נשתנה, אף צמר - שלא נשתנה. אמר רב אשי, אף אנו נאמר: הדלה הגפן על גבי תאינה - יינו פסול לנסכים, מ"ט – (וי' אמר כג, ל) **וְיָבַח וְנָסְכִים**, מה זבח - שלא נשתנה, אף נסכים - שלא נשתנו; מתקיף לה רבינא: הדלה פשתן על גבי היגא הי"ד דלישתני? א"כ לא מצית אמרת מה פשתן שלא נשתנה, דהא פשתן נמי משתני! א"ל: זה - נשתנה ריחו, וזה - לא נשתנה ריחו.

ויקרא תזריע יג,מז: **והִכֹּדֵר פִּי-יְהוָה בּוֹ נִנְעַ צְרַעַת בְּבִגְדֵי צֹמֶר אוֹ בְּבִגְדֵי שֵׁשִׁים:**

ויקרא אמר כב,כז:

שׁוֹר אוֹ-כֶּשֶׂב אוֹ-עֵז פִּי יוֹלֵד וְהָיָה שְׂבָעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִהְיֶה לְקָרְבָן אֲשֶׁה לַיהוָה:

ויקרא אמר כג,לז:

אֵלֶּה מוֹעֲדֵי הו' אֲשֶׁר-תִּקְרָאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהַקְרִיב אֲשֶׁה לַיהוָה וּמִנְחַת זֶבַח וְנִסְכֵים דְּבַר-יְוָם בְּיוֹמוֹ:

דברים כי תצא כב,יא: לֹא תִלְבַּשׁ שַׁעֲטָנִי צֹמֶר וּפְשִׁתִים יַחְדָּו: ס

איוב לא,כ: אִם-לֹא בְּרִכּוֹנֵי חֲלָצִי חֲלָצִי וּמִגֵּז כְּבָשִׂי יִתְחַמָּם:

ראה במדבר פינחס כח,טו

5.5 בבלי בכורות כז,ב – כח,א

במדבר קרח יח,יז,יח:

[יז] **אֵךְ בְּכוֹר-שׁוֹר אוֹ-בְכוֹר כֶּשֶׂב אוֹ-בְכוֹר עֵז לֹא תִפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם**

אֶת-דָּמָם תִּזְרַק עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-חֲלָבָם תִּקְטֹר אֲשֶׁה לַיהוָה נִחֹחַ לַיהוָה:

[יח] **וּבְשָׂרָם יִהְיֶה-לָּךְ כַּחַזֵּה הַתְּנוּפָה וּכְשׂוֹק הַיָּמִין לָךְ יִהְיֶה:**

דברים ראה טו,יט,כ,כא,כב:

פ [יט] כָּל-הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יוֹלֵד בְּבִקְרָךְ וּבְצִאֲנֶךָ תִּזְכֹּר תִּקְדֹּשׁ לַיהוָה אֶל-הו'יך

לֹא תַעֲבֹד בְּבִכְרֶךָ שׁוֹרֶךָ וְלֹא תִגַּז בְּכוֹר צִאֲנֶךָ:

[כ] לִפְנֵי הו'י אֶל-הו'יך תֹּאכְלֶנּוּ שְׁנָה בְּשָׁנָה בְּמָקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחַר הו'י אֶתְּךָ וּבִיתְךָ:

ראה כל הסוגיה הבאה גם ב-**בבלי זבחים נז, א** ושם נשנית בין רבי ישמעאל ובין רבי עקיבא

בבלי בכורות כז,ב

בכור נאכל **שְׁנָה בְּשָׁנָה** כו'. מדקאמר נולד בו מום בתוך שנתו למימרא (במשנה היה לו לכתוב בתוך שנתו) - דלשנה דידיה מניין

(כתב שנה בשנה ללמד שמדובר לא בשנת עולם עד תשרי, אלא שנתו של הבכור מיום היוולדו), מנא הני מילי?

דאמר רב יהודה **אמר רב: דאמר קרא (דב' ראח טו,ט,כ) לִפְנֵי הו'י אֶל-הו'יך תֹּאכְלֶנּוּ שְׁנָה בְּשָׁנָה**, איזוהי שנה שנכנסת בחברתה

- הוי אומר שנה של בכור. (רב למד **שְׁנָה בְּשָׁנָה** לאכילת הבכור בשתי שנים)

דבי רב תנא: שְׁנָה בְּשָׁנָה - יום אחד בשנה זו ויום אחד בשנה זו, לימד על הבכור שנאכל לשני ימים ולילה אחד.

דבי רב מנא להו (מניין למדו שני ימים ולילה)? ילפי מקדשים; ונקדשים גופיהו מנלן? אמר רב אחא בר יעקב: אמר קרא

(ביולדת) (וי' תז' יב,ג) **כָּבֵשׁ בֶּן-שָׁנָתוֹ** - שנתו שלו, ולא שנה של מנין עולם.

ורב (שהבכור), נאכל לשני ימים ולילה אחד, מנא ליה (מניין למד)? נפקא ליה (במד' קרח יח,מ) מ- **וּבְשָׂרָם יִהְיֶה-לָּךְ כַּחַזֵּה**

הַתְּנוּפָה וּכְשׂוֹק הַיָּמִין - (ע"פ רש"י האמור בבכור ו-ה) הקישו הכתוב לחזה ושוק של שלמים, מה להלן - (השלמים נאכלים) שני

ימים ולילה אחד, אף כאן - (הבכור נאכל) שני ימים ולילה אחד

בבלי בכורות כח,א

ואידך (דבי רב) – אי מהתם, (אם תקיש לחזה ושוק) איכא למימר: חזה ושוק של תודה (או אולי אלו של תודה שזמן אכילתה רק יום ולילה, ולא של שלמים)

ואידך (רב), מניין לו שאין ההיקש לתודה? לפי ההמשך של הגמרא יש להבין כי גם רב מקיש לחזה ושוק של תודה ולא לשלמים ואכילת בכור לשני ימים ולילה היא מ-). אמר קרא (בסיפא **במד' קרח ית'ת**) **לֶחֶם יְהוָה** - (מלים יתירות על הנאמר ברישא **וּבִשְׂרָם יְהוָה-לֶחֶם** אלא ש) הוסיף לך הכתוב הויה אחרת בכבור. (על יום ולילה הנלמד מחזה ושוק של תודה הוסיף הויה יום נוסף לאכילת בכור מ- **לֶחֶם יְהוָה**) (רש"י אלא שני ימים נפקא ליה מ- **יְהוָה-לֶחֶם** דמשמע הויה אחרת לכר מזו יש תיקון לגי' רש"י מלים **לֶחֶם יְהוָה**) !

ואידך (דבי רב) – הא מהתם, איכא למימר: האי (ברישא **במד' קרח ית'ת**) **יְהוָה-לֶחֶם** יש תיקון (בסיפא **במד' קרח ית'ת**) **לֶחֶם יְהוָה** - לימד על בכור בעל מום שנותנו לכהן, שלא מצינו לו בכל התורה כולה (רש"י – שיתננו לכהן אלא מרבויה דהאי **יְהוָה-לֶחֶם**) יש תיקון (בסיפא **במד' קרח ית'ת**) **לֶחֶם יְהוָה** נפקא (דבי רב) למדו ע"פ הגירסא המתוקנת מ- **לֶחֶם יְהוָה** לרבות מתן בכור בעל מום לכהן)

; ואידך (רב) – אמר (ברישא **במד' קרח ית'ת**) **וּבִשְׂרָם** - (המלה ברבים ללמד על) אחד תם ואחד בעל מום;
(רש"י – דמפיק מ- **יְהוָה-לֶחֶם** שני ימים ולילה אחת בכור בעל מום שנותן לכהן מ- **וּבִשְׂרָם יְהוָה-לֶחֶם** נפקא לשון רבים משמע אחד תם ואחד בעל מום).
ואידך - (דבי רב) **וּבִשְׂרָם** דהני בכורות דכולהו ישראל קאמר.
(רש"י – **וּבִשְׂרָם** לא משמע אלא תמימים והא דנקט לשון רבים דא בכורות דכולהו ישראל קאי).

הסבר בתבניות טעמים

(רב) – אמר (ברישא **במד' קרח ית'ת**) **וּבִשְׂרָם** - (המלה ברבים ללמד על) אחד תם ואחד בעל מום;
(דבי רב) **וּבִשְׂרָם** דהני בכורות דכולהו ישראל קאמר. אפשר שבא לרבות על ישראל בכורות כהנים שגם בכור תם של כהן חייב בהבאה למקדש ובעל המום ינהג בו ככהן כבעלים ישראלים, פודה ונאכל.
ומרב **דבי רב** נלמד כי **וּבִשְׂרָם** – טפחא ללא מרכא בתפקיד לרבות על בכור תם את הבכור בעל מום שגם הוא לכהנים אבל אוכלו בכל מקום, או מוכרו או מאכילו למי שירצה אפילו לנכרי (**רמב"ם הל' בכורות פ"א ה"ג**), ועוד מרבה **מעשר בהמה** שהתם נאכל לבעלים בקדושה בירושלים, לאחר שהוקרב בבית המקדש כדניו. ואילו בעל המום נפדה ומותר לבעלים לאכלו ולמכור בשרו שלא בירושלים.
יְהוָה-לֶחֶם – המלים נותנות זכות לבעלים (לתם – כהן, לבעל מום – הבעלים של הבכור, בבהמת מעשר תמה לבעלים בירושלים, לבעלת המום מחוץ לירושלים) אבל הטעם **יְהוָה-לֶחֶם** – אתנח, מגביל לגבי בכור ומעשר בהמה בעלות מום מפני שעברו מקדושתן, שאינן נשחטות ונמכרות באיטליז (בית המטבחים) ואינן נמכרות במשקל אלא באומד.

אכילת בכור תמים לכהנים בירושלים בלבד, לאחר שהוקרב בבית המקדש כדניו, מפורשת ב-**דברים ראה טו,כ לפניו ה' אֶל-יְהוָה תֹּאכְלֵנוּ שְׁנֵה בְשָׁנָה**. בקדשים הלילה הולך אחר היום (**בבלי חולין פגא**). לכן אכילת תודה, חטאת, אשם הם היום ולילה. בשלמים ובכורות הוסיף לאכילתם יום נוסף לכן היינו אומרים להוסיף לו גם לילה שאחריו. בא **לֶחֶם יְהוָה** – המלים **לֶחֶם יְהוָה** הוסיפו הויה של יום שני, הטעם **לֶחֶם** – מרכא, ריבה, **לרב** יום אכילה נוסף בכבור (וכנלמד לעיל למעשר בהמה) לדבי רב ריבה מתן בכור בעל מום לכהנים.

ואפשר שגם **ריבה זמן אכילת בכור ומעשר בהמה** (תם ובעל מום), שמהמלים **שְׁנֵה בְשָׁנָה** לומדים שיאכל הבכור והמעשר בהמה עד תום שנתה של הבהמה, ואם בתם נפל מום שלושים יום ופחות לפני תום שנתו, אז מהטעם **לֶחֶם** – טפחא, ריבה לכל בעל מום עד שלושים יום מיום נפילת המום למצוא כהן לתת לו הבכור ואם לא מצא ישחטנו וימליח בשרו לשמר עד שימצא כהן.

יְהוָה – אתנח מגביל לתם בכור ומעשר בהמה את היום השני **לאור יום וממעט את הלילה שאחריו**. ובבעלי מום מגביל עד שנה עד שלושים יום מיום נפילת המום.

מקורות לדרשה בקדשים לילה הולך אחר היום:

בבלי תמורה יד,א משום דבקדשים לילה הולך אחר היום,

בבלי חולין פגא, גמ'. ת"ר, את זו דרש ר"ש בן זומא: לפי שכל הענין כולו אינו מדבר אלא בקדשים, ובקדשים לילה הולך אחר היום, **רש"י לפי שכל הענין** - הפרשה הזאת סמוכה לקדשים דכתיב ירצה לקרבן אשה וסמין ליה אותו ואת בנו.

בקדשים לילה הולך אחר היום - דכתיב (**ויקרא צו,ז טו**) **בְּיָוֵם קָרְבָּנוֹ יֶאֱכַל לֶאֱ-נִיחַ מִמֶּנּוּ עַד-בֶּקֶר**: אלמא לילה שלאחריו קרי **יָוֵם קָרְבָּנוֹ ... עַד-בֶּקֶר**

ר' עובדיה מברטנורא מסכת חולין פרק ה משנה ה

יום אחד האמור באותו ואת בנו כו' - לפי שפרשת אותו ואת בנו סמוכה לקדשים, דכתיב ירצה לקרבן אשה, וסמין ליה אותו ואת בנו. ובקדשים לילה הולך אחר היום, דכתיב (**ויקרא צו,ז טו**) **בְּיָוֵם קָרְבָּנוֹ יֶאֱכַל לֶאֱ-נִיחַ מִמֶּנּוּ עַד-בֶּקֶר**: אלמא לילה

שלאחריו קרוי **יָוֵם קָרְבָּנוֹ ... עַד-בֶּקֶר**. יכול אף זה כן (אותו ואת בנו) [נאמר כאן יום אחד] ונאמר במעשה בראשית יום אחד וכו':